

Mađarska arhitektura i urbanizam 19. stoljeća

A XIX. századi magyar építészet és várostervezés

Architecture and Urban Planning in Nineteenth-Century Hungary

Syllabus

Nositelj predmeta:	akademik prof. dr. sc. MLADEN OBAD ŠČITAROCI, dipl. ing. arh.
Izvođač predmeta:	BORIS DUNDOVIĆ, mag. ing. arch.
Naziv predmeta:	MAĐARSKA ARHITEKTURA I URBANIZAM 19. STOLJEĆA
Studijski program:	diplomski
Status predmeta:	izborni kolegij
Godina studija:	studenti diplomskoga studija
Bodovna vrijednost:	3 ECTS
Oblik nastave:	1 sat predavanja + 1 seminar tjedno (15P+15S)
Trajanje:	1 semestar (30 sati)
Očekivani broj polaznika:	30 studenata (ciljane skupine: Filozofski fakultet – Hungarologija, Povijest umjetnosti, Povijest; Arhitektonski fakultet; Hrvatski studiji)
Uvjet:	upisan diplomski studij
Opis:	Kolegij obrađuje povijest i konceptualne okvire mađarske arhitekture i urbanizma od kraja 18. stoljeća do Trijanonskoga sporazuma 1920. godine. Tzv. <i>dugo devetnaesto stoljeće</i> je pritom podijeljeno na četiri etape nazvane po pojačanom intenzitetu pojedinih stilova: arhitekturu i urbanizam klasicizma, ranog romantičarskog historicizma, visokog historicizma te na razdoblje prijeloma 19. i 20. stoljeća. Kolegijem su predstavljeni glavni protagonisti i ključni primjeri graditeljskih ostvarenja koji ilustriraju arhitektonski i urbanistički diskurs vremena. Predstavljena je i refleksija utjecaja onodobne mađarske arhitekture i urbanizma na hrvatske prostore. Kolegij tako nudi temeljnu sintezu i glavni okvir za razumijevanje izgrađenog okoliša mađarskoga 19. stoljeća.

Cilj: Cilj kolegija jest upoznati studente s razvojem izgrađenoga okoliša u razdoblju najintenzivnijega stvaranja mađarskoga identiteta. Polaznici kolegija pritom se upoznaju s vrstama i tipologijama u arhitekturi i urbanizmu ugarskoga 19. stoljeća, ali i sa njihovim specifičnostima s obzirom na koincidirajuće društvene, ekonomske, političke i kulturne tokove. Kolegij ukazuje i na poseban utjecaj mađarskih tendencija na razvoj hrvatskih gradova toga razdoblja, te obrađuje temu hrvatsko-mađarskih veza u arhitekturi. Studenti tako, uspješnim apsolviranjem ovoga kolegija, stječu temeljna znanja o povijesti mađarske arhitekture i urbanizma 19. stoljeća, kao i vještinu komparativne analize pojedinih tema i primjera kojima se kolegij bavi.

Doprinos predmeta na razini programa: U odnosu na kulturološke predmete studijskoga programa Hungarologije, u kojemu su dominantno zastupljeni kolegiji koji se bave književnošću i povijesti mađarske civilizacije, ovaj kolegij daje komplementarna znanja o arhitekturi i urbanizmu kao prostornoj manifestaciji društveno-kulturnog razvoja zemalja pod ugarskom krunom. Kolegij obrađuje 19. stoljeće kao vremensko razdoblje najvećeg formativnog intenziteta mađarske kulture izgrađenoga okoliša.

Očekivani ishodi na razini predmeta: Poznavanje periodizacijskih odrednica mađarske arhitekture i urbanizma 19. stoljeća te razumijevanje prostornih, oblikovnih, konstruktivnih i tehnoloških značajki za izgradnju tijekom pojedinih vremenskih etapa.
Poznavanje pojedinih arhitektonskih tipova i primjera u mađarskoj arhitekturi 19. stoljeća. Temeljno znanje o istaknutim protagonistima urbanističke i arhitektonske struke.
Razumijevanje regionalnih specifičnosti mađarske arhitekture i njenog utjecaja s posebnim naglaskom na hrvatske prostore.

Izdvedbeni program:

1. Uvod: Urbanizam naslijeđa
2. Polazišta za razumijevanje mađarske arhitekture i urbanizma 19. stoljeća. Gradogradnja mađarskoga klasicizma.
3. Sakralna i državna arhitektura klasicizma: religija, uprava, društveni standard
4. Građanska arhitektura klasicizma: stanovanje, kultura, slobodno vrijeme
5. Rani historicizam i romantičarske tendencije u mađarskoj arhitekturi
6. Sakralna i državna arhitektura ranog historicizma: religija, uprava i društveni standard
7. Građanska arhitektura ranog historicizma: stanovanje, kultura i slobodno vrijeme
8. Visoki historicizam u mađarskoj arhitekturi
9. Sakralna i državna arhitektura visokog historicizma: religija, uprava, društveni standard
10. Građanska arhitektura visokog historicizma: stanovanje, kultura, slobodno vrijeme
11. Urbanističke tendencije i odlike prostornog uređenja u drugoj polovici 19. stoljeća
12. Milenijska izložba 1896. godine u Budimpešti

	<p>13. Arhitektura mađarske secesije i ostala stilska stremljenja na prijelomu 19. i 20. stoljeća</p> <p>14. Mađarska arhitektura na početku 20. stoljeća</p> <p>15. Graditeljsko naslijeđe mađarskoga 19. stoljeća u Hrvatskoj</p>
Vrste izvođenja nastave:	predavanja i seminari
Uvjeti za izlazak na ispit:	redovito pohađanje predavanja i prijavljena tema seminarskoga rada
Ispit:	seminarski rad i usmena obrana teme
Obaveze studenata:	redovito pohađanje predavanja, aktivno sudjelovanje u diskusijama, seminarski rad (terenski rad, arhivska istraživanja, korištenje literature), usmena obrana teme
Obavezna literatura (dostupna u knjižnici FF i putem ostalih medija):	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sisa, József, ur. (2016.), <i>Motherland and Progress: Hungarian Architecture and Design 1800-1900</i>, Birkhäuser, Basel 2. Zádor, Anna, ur. (1993.), <i>A historizmus művészete Magyarországon: Művészettörténeti tanulmányok</i>, Magyar Tudományos Akadémia Művészettörténeti Kutató Intézet, Budimpešta 3. Éri, Gyöngyi; Jobbágyi, Zsuzsanna (1993.), <i>Das Goldene Zeitalter: Kunst und Gesellschaft in Ungarn 1896-1914</i>, Corvina, Budimpešta 4. Milić, Bruno (2002.), <i>Razvoj grada kroz stoljeća 3: Novo doba</i>, Školska knjiga, Zagreb [izabrana poglavlja] 5. Dundović, Boris; Obad Šćitaroci, Mladen; Bojanić Obad Šćitaroci (2012.), <i>Prolegomenon to the Comparison of Stylistic Features of Hungarian and Croatian Manor Houses in Historicism</i>, „Prostor“, 20 (2): 352-367, Zagreb 6. Hadik, András (2010.), <i>'There Was No Hungarian Language of Forms But There Will Be': Identity and Architecture in the 19th and 20th Century Hungary</i>, „Autoportret“, 3: 54-63, Kraków 7. Damjanov, Jadranka, ur. (1995.), <i>Hrvatska/Mađarska: Stoljetne književne i likovno-umjetničke veze</i>, Croatian Writers' Association, Zagreb [izabrani tekstovi] 8. Damjanov, Jadranka, ur. (2000.), <i>Hrvatska/Mađarska/Europa: Stoljetne likovno-umjetničke veze</i>, Društvo mađarskih znanstvenika i umjetnika u Hrvatskoj, Zagreb [izabrani tekstovi] 9. Domanovszky, Sándor, ur. (1991.), <i>Magyar művelődéstörténet 5: Az új Magyarország</i>, Magyar történelmi társulat, Budimpešta [izabrani tekstovi] 10. Bojanić Obad Šćitaroci, Bojana; Obad Šćitaroci, Mladen (2004.), <i>Gradski perivoji Hrvatske u 19. stoljeću: javna perivojna arhitektura hrvatskih gradova u europskom kontekstu</i>, Šćitaroci / Arhitektonski fakultet, Zagreb
Dodatna literatura:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Moravánszky, Ákos (1998.), <i>Competing Visions: Aesthetic Invention and Social Imagination in Central European Architecture, 1867-1918</i>, MIT Press, Cambridge, MA 2. Wiebenson, Dora; Sisa, József, ur. (1998.): <i>The Architecture of</i>

-
- Historic Hungary*, The MIT Press, Cambridge, MA [izabrana poglavlja]
3. Sisa, József (2007.), *Kastélyépítészet és kastélykultúra Magyarországon: A historizmus kora*, Vince Kiadó, Budimpešta
 4. Sisa, József, ur. (2014.), *Lechner, az alkotó génius*, Iparművészeti Múzeum, Budimpešta
 5. Gerle, János; Kovács, Attila; Makovecz, Imre (1990.), *A századforduló magyar építésze*, Szépirodalmi könyvkiadó / Bonex, Békéscsaba
 6. Gerle, János; Csáki, Tamás (2013.), *Az építészet mesterei: Lajta Béla*, Holnap Kiadó, Budapest
 7. Iveljić, Iskra, ur. (2015.), *The Entangled Histories of Vienna, Zagreb and Budapest: 18th-20th Century*, Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Zagreb, Zagreb [izabrani tekstovi]
 8. Šokčević, Dinko (2006.), *Hrvati u očima Mađara, Mađari u očima Hrvata: Kako se u pogledu preko Drave mijenjala slika drugoga*, Naklada Pavičić, Zagreb [izabrana poglavlja]
 9. Obad Šćitaroci, Mladen (2005.), *Dvorci i perivoji Hrvatskoga zagorja*, Školska knjiga, Zagreb
 10. Obad Šćitaroci, Mladen; Bojanić Obad Šćitaroci, Bojana (1998.), *Dvorci i perivoji u Slavoniji: Od Zagreba do Iloka*, Šćitaroci, Zagreb
-

PRIREDIO:
Boris Dundović

DATUM POSLJEDNJE IZMJENE:
18. veljače 2018.